

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2023.51.287985>

УДК 342.92

Н. Ю. Кантор, канд. юрид. наук, доцент

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Кафедра історії України та правознавства

вул. І. Франка, 24, Дрогобич, 82100, Україна

e-mail: natali.kantor@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9533-0851>

СОЦІАЛЬНІ І ПРАВОВІ ЦІННОСТІ В ПРОЦЕСІ ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ НОРМ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

У статті на підставі аналізу наукових джерел надано порівняльну характеристику соціальних і правових цінностей, а також розкрито їх роль у процесі цілепокладання норм адміністративного права. Доведено, що існує нагальна потреба термінологічного розмежування понять «цінність права» та «правові цінності». Перше поняття розглядає право як цінність, тоді як друге – розкриває особливості впливу суспільних цінностей на формування норм права, а також специфіку правового регулювання та охорони соціальних цінностей. На підставі цього уточнено предмет дослідження, що присвячене ролі соціальних цінностей в процесі цілепокладання норм адміністративного права, адже тоді предметом такого дослідження охоплюється більш загальне поняття – «соціальні цінності». Воно, з одного боку, включає до свого змісту поняття «право як цінність» і «правові цінності», а з іншого, дозволяє конкретизувати поняття «цінності як орієнтири цілепокладання норм адміністративного права».

Ключові слова: соціальні цінності, правові цінності, право як соціальна цінність, норми адміністративного права, цілепокладання норм адміністративного права.

Постановка проблеми. Поступове посилення ролі науки адміністративного права у системі правової науки є цілком природним, обґрунтованим та своєчасним процесом. Трансформація системи органів публічної влади та зміни у їх взаємодії з пересічними громадянами, які сьогодні відбуваються в Україні, тягнуть за собою необхідність розробки таких норм адміністративного права, які були б ефективними не лише в реаліях сьогодення, а й пропонували б перспективні проекти розвитку всього суспільства.

Суб'єкт нормотворчої діяльності, пропонуючи закріплення тієї чи іншої норми адміністративного права, повинен чітко розуміти для досягнення яких цілей він її закріплює в джерелах законодавства. Зорієнтуватися суб'єкту нормотворчої діяльності допомагають в даному випадку соціальні цінності, які є своєрідними орієнтирами для будь-якого суб'єкта цілепокладання.

У зв'язку з цим, актуальними бачаться порівняльна характеристика соціальних і правових цінностей, а також аналіз їх ролі у процесі цілепокладання норм адміністративного права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Порівняльна характеристика соціальних та правових цінностей фрагментарно досліджувалась в працях таких вчених, як: Я. Громовий, М. Кельман, І. Кравцов, С. Лисенков, Т. Михайліна, О. Мурашин, Ю. Оборотов, М. Підлісний, Т. Попович, С. Ромашкін, Р. Рябовол,

О. Тарабукін, Н. Хома, В. Шубін та багато інших. Втім, соціальні цінності через призму цілепокладання норм адміністративного права майже не досліджувались в доктрині адміністративного права.

Мета статті. Метою статті є порівняльна характеристика соціальних і правових цінностей, а також розкриття їх ролі у процесі цілепокладання норм адміністративного права.

Виклад основного матеріалу. Для розкриття ролі соціальних цінностей у процесі цілепокладання норм адміністративного права пропонуємо звернути увагу на два важливі аспекти, які потребують аргументації з нашого боку.

1. Соціальні цінності часто перетворюються у правові цінності, адже такі цінності набувають в нормах права своє друге народження (наприклад, права і свободи людини). Цікаві думки щодо співвідношення суспільних та правових цінностей висловлює Ю. М. Оборотов. На його думку, різниця між суспільними та правовими цінностями полягає у глибині переживань, тобто при значній глибині переживання мова йде про морально-етичну сферу і відповідно про соціальні цінності. Якщо ж глибина таких переживань достатньо поверхова, то мова йде про правову сферу і відповідно про правові цінності [1, с. 34]. На нашу думку, тут відбувається штучне протиставлення моралі як системи цінностей та правових цінностей. Право в демократичній та правовій державі в принципі не може бути аморальним. Власне тому велика частка цінностей суспільної моралі дублюється в праві, адже воно (право), по-перше, формується на підставі цих цінностей, по-друге, закріплює правові засоби щодо їх дотримання і охорони в правотворчій та правозастосовній діяльності.

У зв'язку з цим, виникає доречне питання – чи всі суспільні цінності автоматично перетворюються у правові цінності? Нижче більш детально буде розглянута проблема співвідношення соціальних та правових цінностей, яка не співпадає із думками багатьох представників філософії права і теорії права. Зараз же, візьмо за основу наступну тезу – «не всі суспільні цінності автоматично перетворюються у правові цінності, але більшість із них отримує підтримку з боку права (наприклад, з огляду на інші правові цінності у вигляді часткового регулювання певної сфери суспільних відносин чи у вигляді охорони цієї цінності заходами державного примусу)». Зокрема, М. М. Підлісний і В. І. Шубін до універсальних соціальних цінностей відносять любов, шлюб та сім'ю [2, с. 106-108]. Шлюб та сім'ю, з врахуванням нашого трактування поняття «правові цінності», можна одночасно розглядати як соціальні та правові цінності. Зокрема, Конституція України закріплює, що шлюб ґрунтується на вільній згоді жінки і чоловіка, а сім'я охороняється державою [3, ст. 51]. Любов же є виключно соціальною цінністю, яка у контексті із іншими правовими цінностями може отримувати підтримку з боку права. Наприклад, Розділ IV Кримінального кодексу України передбачає кримінальну відповідальність за посягання на дві важливі соціальні та правові цінності – статеву свободу та статеву недоторканість особи [4]. Кримінально-правовий захист цих двох важливих правових цінностей побічно (опосередковано) сприяє і збереженню такої соціальної цінності як любов.

2. При дослідженні цінностей, як явища правової дійсності, слід чітко розрізняти два поняття «цінність права (право як цінність)» та «цінності в

праві (правові цінності)». Перше поняття розглядає право як цінність, тоді як друге – розкриває особливості впливу суспільних цінностей на формування норм права, а також специфіку правового регулювання та охорони соціальних цінностей.

На цю термінологічну проблему звертає увагу Т. Михайліна. Вона підкреслює, що в філософії права чітко розрізняють між собою дві категорії «цінності права» і «правові цінності» [5, с. 120]. Втім, вчена розкриває зміст цих понять дещо по-іншому. Зокрема, вона стверджує, що «цінності права є такими, стосовно яких право – це інструмент, засіб реалізації, охорони й захисту» [5, с. 120], тоді як правові цінності, на її думку, це суто правові за змістом цінності (наприклад, верховенство права, законність та інші). З таким підходом повністю не погоджуємось і вважаємо його методологічно хибним.

Навіть, якщо використати методику дослідження, що запропонувала Т. Михайліна – «право як засіб реалізації і захисту соціальних цінностей»-«право як соціальна цінність»-«право як джерело своїх власних цінностей», – то все рівно виникає необхідність виділення окремо поняття «цінність права (право як цінність)» і окремо поняття «правові цінності». Інша справа, що категорія «правові цінності» охоплює собою не тільки суто цінності, які мають правову основу (наприклад, верховенство права), а й інші соціальні цінності які проголошуються, забезпечуються і захищаються нормами права (наприклад, справедливість). Справедливість є, в першу чергу, соціальною цінністю, а в нормах права вона набуває (як вище зазначалося) своє друге народження. Стає зрозумілим, чому у спеціальній літературі такий різнобій у трактуванні соціальних цінностей та правових цінностей. На нашу думку, окрім всіх названих вище проблем наукового дослідження соціальних цінностей, існує ще одна – невміння окремого суб'єкта науково-дослідної роботи коректно перенести і використати здобутки однієї науки (наприклад, філософії) в дослідженнях іншої (наприклад, теорії права).

У зв'язку з цим, виділена нами категорія «правові цінності» має тісний зв'язок із правосвідомістю (в цьому повністю погоджуємось із С. Ромашкіним [6, с. 5-14]), адже власне правосвідомість, як одна із форм суспільної свідомості, є, по-перше, необхідним фактором правотворчості, по-друге, «необхідною і важливою умовою забезпечення повної та безперешкодної реалізації правових норм» [7, с. 183]. Як правосвідомість є відображенням суспільної свідомості, так і правові цінності є відображенням соціальних цінностей.

Отже, зупинимось на характеристиці права як соціальної цінності, яке в достатній мірі досліджувалось в багатьох наукових працях [8; 9; 10]. Зокрема, О. О. Бандура зазначає: «Право як засіб регулювання соціальних відносин та як культурне явище становить водночас і соціальну, і особистісну цінність» [11, с. 125-126].

Більш розгорнуту характеристику соціальної цінності права пропонують М. С. Кельман, О. Г. Мурашин та Н. М. Хома [10, с. 290]. Вчені вважають, що соціальна цінність права полягає у наступному:

а) воно забезпечує загальний та стабільний порядок у суспільних відносинах. Достатньо спірне твердження, адже динамічність сучасного національного законодавства показує, що категорія «стабільність суспільних відносин» є

достатньо умовною і відносною. Наприклад, реформування судової системи в Україні відбувається вже понад тридцять років, але кінця і краю цьому процесу не видно. Стабільність якогось певного правового явища може проявитися лише в його порівнянні із іншими правовими явищами. Зокрема, правове регулювання сімейних відносин в Україні є більш сталим, незмінним і стійким в порівнянні із правовим регулюванням міграційних відносин;

б) відповідність і точність в самому змісті суспільних відносин забезпечується правом. Дійсно, право уточнює не тільки коло суб'єктів та об'єкт конкретного правовідношення, а й перелік прав і обов'язків, що складають його зміст;

в) право забезпечує можливість нормальних активних дій особи за допомогою механізмів юридичної відповідальності та інших заходів примусу. Дійсно, юридична відповідальність є виключно феноменом права, яке не тільки регулює суспільні відносини, а й охороняє та захищає їх від негативних, шкідливих для суспільства проявів;

г) право забезпечує оптимальне поєднання свободи та справедливості в демократичному суспільстві. Це достатньо складне питання як в філософії і філософії права, адже поняття «справедливість» і «свобода» є центральними категоріями цих наук, так і в правозастосовній діяльності, коли окреме рішення суб'єкта владних повноважень, що відповідає всім критеріям законного рішення, може сприйматись окремою особою як несправедливе та таке, що обмежує його свободу;

г) право приймає безпосередню участь у формуванні ринкової економіки, громадянського суспільства, демократичної виборчої системи та правової держави. Тобто фундаментальні основи організації та функціонування держави і суспільства встановлюються, забезпечуються і охороняються правом [10, с. 290].

Не менш ґрунтовно в спеціальній літературі досліджувалися і правові цінності [12; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 19], в яких автори аргументують своє бачення існуючих у цій сфері проблем та пропонують шляхи їх вирішення. Наприклад, Ю. С. Разметаєва стверджує, що очолити перелік правових цінностей обов'язково повинні права людини [19, с. 184]. С. О. Гладкий робить застереження українському суспільству, яке, на його думку, орієнтується у своєму повсякденному житті на таку цінність як матеріальне забезпечення, що змушує українця між правом і задоволенням власної потреби нерідко обирати останнє [18]. Я. С. Громовий підкреслює, що в країнах світу правові цінності можуть бути єдиними, але вони по-різному реалізуються в їх наукових доктринах, правових інститутах і нормах кожної із них [17, с. 33]. Т. П. Попович пропонує, на нашу думку, достатньо вузьке визначення правових цінностей, яке віддаляє право як регулятора суспільних відносин від соціальних цінностей [14, с. 46], тощо.

Предметом же нашого дослідження охоплюється більш загальне поняття – «соціальні цінності». Воно, з одного боку, включає до свого змісту вже згадані нами поняття – «право як цінність» і «правові цінності», а з іншого, дозволяє конкретизувати поняття «цінності як орієнтири цілепокладання норм адміністративного права», звужуючи предмет нашого дослідження лише до тих соціальних цінностей, що мають значення для процесу формування цілей норм

адміністративного права. Особливість нашого дослідження в тому, що воно охоплює період, коли норма права ще не прийнята, але суб'єкт нормотворчої діяльності вже визначається з її цілями (з огляду на існуючі в суспільстві цінності) та способами формулювання в джерелах права. Якщо більшість науковців світ цінностей поділяють на правовий і позаправовий та, відповідно, працюють в межах окреслених світів – правовий (теорія конституційного, адміністративного права, тощо) і позаправовий (філософія, соціологія, психологія і ін.), то в нашому дослідженні необхідно проаналізувати період, коли норма права, ще не прийнята, але правові процеси вже відбуваються – суб'єкт цілепокладання на підставі правосвідомості та з врахуванням шкали існуючих соціальних і правових принципів визначається із цілями майбутньої норми права. Власне тому, стільки уваги приділяється категорії «соціальні цінності», а не категорії «правові цінності». Відповідно, кожен із визначених світів використовує свій набір категоріального апарату, що допомагає розкрити специфіку соціальних цінностей у кожному із них:

- позаправовий світ (цінності, соціальні цінності та ін.);
- правовий світ (правові цінності, право, норма права та ін.);
- мікросвіт, що одночасно поєднує в собі особливості позаправового і правового світів (право як соціальна цінність, цілепокладання норм права, правові цінності в системі соціальних цінностей, тощо).

Висновки і пропозиції. На підставі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

Існує нагальна потреба термінологічного розмежування понять «цінність права» та «правові цінності». Перше поняття розглядає право як цінність, тоді як друге – розкриває особливості впливу суспільних цінностей на формування норм права, а також специфіку правового регулювання та охорони соціальних цінностей. На підставі цього можна уточнити предмет дослідження, що присвячене ролі соціальних цінностей в процесі цілепокладання норм адміністративного права, адже тоді предметом такого дослідження охоплюється більш загальне поняття – «соціальні цінності». Воно, з одного боку, включає до свого змісту вже згадані нами поняття – «право як цінність» і «правові цінності», а з іншого, дозволяє конкретизувати поняття «цінності як орієнтири цілепокладання норм адміністративного права», звужуючи предмет такого дослідження лише до тих соціальних цінностей, що мають значення для процесу формування цілей норм адміністративного права. Особливість дослідження, що присвячене ролі соціальних цінностей в процесі цілепокладання норм права, в тому, що воно охоплює період, коли норма права ще не прийнята, але суб'єкт нормотворчої діяльності вже визначається з її цілями (з огляду на існуючі в суспільстві цінності) та способами формулювання в джерелах права. Якщо більшість науковців світ цінностей поділяють на правовий і позаправовий та, відповідно, працюють в межах окреслених світів – правовий (теорія конституційного, адміністративного права, тощо) і позаправовий (філософія, соціологія, психологія і ін.), то в межах дослідження цілепокладання норм адміністративного права аналізується період, коли норма права, ще не прийнята, але правові процеси вже відбуваються – суб'єкт цілепокладання на підставі правосвідомості та з врахуванням шкали існуючих соціальних і правових принципів визначається із цілями майбутньої норми адміністративного права.

Список використаної літератури

1. Оборотов Ю. М. Теорія держави та права (прагматичний курс): Екзаменаційний довідник. Одеса: Юридична література, 2006. 184 с.
2. Підлісний М. М., Шубін В. І. Філософія цінностей: історія і сучасність. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2017. 177 с.
3. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
4. Кримінальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131.
5. Михайліна Т. Ціннісноорієнтований концепт правосвідомості. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 1. С. 119-123.
6. Ромашкін С. В. Типи правопізнання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01; Харківський національний університет внутрішніх справ. Х., 2008. 21 с.
7. Лисенков С. Л. Загальна теорія держави та права: навчальний посібник. К. : «Юрисконсульт», 2006. 355 с.
8. Рябовол Р. Т. До питання про соціальну цінність права. Право та державне управління. 2019. № 2 (35). Том 1. С. 30-36. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2019/tom_1/7.pdf
9. Тарабукін О. Ю. Соціальна цінність права. Альманах права. 2012. Вип. 3. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/63915/58-Tarabukin.pdf?sequence=1>
10. Кельман М. С., Мурашин О. Г., Хома Н. М. Загальна теорія держави та права: підручник. Львів: Новий Світ-2000, 2004. 584 с.
11. Бандура О. О. Єдність цінностей та істини у праві : дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.12. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. 2003. 360 с.
12. Бровко Н. І. Правові цінності у свідомості мешканців сільської місцевості: філософсько-правовий аналіз. Філософські та методологічні проблеми права. 2017. № 1 (13). С. 121-127.
13. Вороніна І. Правові цінності в системі соціально-політичного управління суспільством. Національний юридичний журнал: теорія та практика. 2016. № 2. URL: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/43651/datacite.
14. Попович Т. П. Юридичний обов'язок як правова цінність. Часопис Київського університету права. 2020. № 2. С. 43-47.
15. Подковенко Т. Справедливість у системі цінностей права. Актуальні проблеми правознавства. 2016. Випуск 4 (8). С. 10-14.
16. Кравцов І. В. Класифікація правових цінностей та її значення для правової теорії і практики. Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2017. Том 200. С. 51-55.
17. Громовий Я. С. Правова цінність як загальнотеоретична категорія. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. 2019. Випуск 59. Том 1. С. 30-34.
18. Гладкий С. О. Правові цінності як практична проблема правового життя українського суспільства. 2020. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/9729/1/Гладкий%20С.О..pdf>
19. Размстаєва Ю. С. Правові цінності: природа і особливості. Правова доктрина – основа формування правової системи держави : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю НАПрН України та обговоренню моногр. «Правова доктрина України» (Харків, 20 - 21 листопада 2013 р.). Харків, 2013. С. 183-186. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/7161/1/Razmetaeva_183.pdf

References

1. Oborotov Yu. M. (2006). *Teoriya derzhavy ta prava (prahmatychnyy kurs): Ekzamenatsiyyny dovidnyk*. Odessa: Yurydychna literatura. 184 s. [in Ukrainian].
2. Pidlisnyy M. M., Shubin V. I. (2017). *Filosofiya tsinnostey: istoriya i suchasnist'*. Dnipro : Dnipropetrovs'kyu derzhavnyu universytet vnutrishnikh sprav. 177 s. [in Ukrainian].
3. Konstytutsiya Ukrayiny. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. 1996. № 30. St. 141 [in Ukrainian].
4. Kryminal'nyy kodeks Ukrayiny. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. 2001. № 25-26.

- St. 131 [in Ukrainian].
5. Mykhaylina T. (2018). Tsinnisnooriyentovanyy kontsept pravosvidomosti. *Pidpryyemnytsvo, gospodarstvo i pravo*. № 1. S. 119-123 [in Ukrainian].
  6. Romashkin S. V. (2008). Typy pravopiznannya : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.01; Kharkivs'kyy natsional'nyy universytet vntrishnikh sprav. Kh., 21 s. [in Ukrainian].
  7. Lysenkov S. L. (2006). Zahal'na teoriya derzhavy ta prava: navchal'nyy posibnyk. K. : «Yuryskonsul't». 355 s. [in Ukrainian].
  8. Ryabovol R. T. (2019). Do pytannya pro sotsial'nu tsinnist' prava. *Pravo ta derzhavne upravlinnya*. № 2 (35). Tom 1. S. 30-36. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2019/tom_1/7.pdf [in Ukrainian].
  9. Tarabukin O. Yu. (2012). Sotsial'na tsinnist' prava. *Al'manakh prava*. Vyp. 3. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/63915/58-Tarabukin.pdf?sequence=1> [in Ukrainian].
  10. Kel'man M. S., Murashyn O. H., Khoma N. M. (2004). Zahal'na teoriya derzhavy ta prava: pidruchnyk. L'viv: Novyy Svit-2000. 584 s. [in Ukrainian].
  11. Bandura O. O. (2003). Yednist' tsinnostey ta istyny u pravi : dys. ... dokt. yuryd. nauk: spets. 12.00.12; Kyyivs'kyy natsional'nyy universytet imeni Tarasa Shevchenka. 360 s. [in Ukrainian].
  12. Brovko N. I. (2017). Pravovi tsinnosti u svidomosti meshkantsiv sil's'koyi mistsevosti: filosof's'ko-pravovyy analiz. *Filosofs'ki ta metodolohichni problemy prava*. № 1 (13). S. 121-127. [in Ukrainian].
  13. Voronina I. (2016). Pravovi tsinnosti v systemi sotsial'no-politychnoho upravlinnya suspil'stvom. *Natsional'nyy yurydychnyy zhurnal: teoriya ta praktyka*. № 2. URL: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/43651/datacite [in Ukrainian].
  14. Popovych T. P. (2020). Yurydychnyy obov'yazok yak pravova tsinnist'. *Chasopys Kyyivs'koho universytetu prava*. № 2. S. 43-47 [in Ukrainian].
  15. Podkovenko T. (2016). Spravedlyvist' u systemi tsinnostey prava. *Aktual'ni problemy pravoznavstva*. Vypusk 4 (8). S. 10-14 [in Ukrainian].
  16. Kravtsov I. V. (2017). Klasyfikatsiya pravovykh tsinnostey ta yiyi znachennya dlya pravovoyi teorii i praktyky. *Naukovi zapysky NaUKMA*. Yurydychni nauky. Tom 200. S. 51-55 [in Ukrainian].
  17. Hromovyy Ya. S. (2019). Pravova tsinnist' yak zahal'noteoretychna katehoriya. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*. Seriya PRAVO. Vypusk 59. Tom 1. S. 30-34 [in Ukrainian].
  18. Hladkyy S. O. (2020). Pravovi tsinnosti yak praktychna problema pravovoho zhyttya ukrayins'koho suspil'stva. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/9729/1/Hladkyy%20S.O..pdf> [in Ukrainian].
  19. Razmyetayeva Yu. S. (2013). Pravovi tsinnosti: pryroda i osoblyvosti. Pravova doktryna – osnova formuvannya pravovoyi systemy derzhavy : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., prysvyach. 20-richchyu NAPrN Ukrayiny ta obhovorennny monohr. «Pravova doktryna Ukrayiny» (Kharkiv, 20 - 21 lystopada 2013). Kharkiv, S. 183-186. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/7161/1/Razmetaeva_183.pdf [in Ukrainian].

Стаття надійшла 15.09.2023 р.

N. Yu. Kantor, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor
Ivan Franko State Pedagogical University of Drohobyt'sk
the Department of History of Ukraine and Jurisprudence
I. Franka Street, 24, Drohobych, 82100, Ukraine
e-mail: natali.kantor@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9533-0851>

SOCIAL AND LEGAL VALUES IN THE PROCESS OF GOAL SETTING OF NORMS OF ADMINISTRATIVE LAW

Summary

Based on the analysis of scientific sources, the article provides a comparative description of social and legal values, as well as reveals their role in the process of goal-setting norms of administrative law. It has been found that the subject of rule-making activity, proposing to establish one or another norm of administrative law, must clearly understand for the achievement of which goals he is enshrining it in the sources of legislation. In this case, social values, which are a kind of reference points for any goal-setting subject, help the subject of rule-making activity to orientate. It has been proven that there is an urgent need for a terminological distinction between the concepts of «value of law» and «legal values». The first concept considers law as a value, while the second one reveals the specifics of the impact of social values on the formation of legal norms, as well as the specifics of legal regulation and protection of social values. On the basis of this, the subject of the study devoted to the role of social values in the process of goal-setting of the norms of administrative law was specified, because then the subject of such a study covers a more general concept – «social values». On the one hand, it includes the concepts of «law as a value» and «legal values» in its content, and on the other hand, it allows specifying the concept of «values as guidelines for goal-setting norms of administrative law», narrowing the subject of such research to only those social values that are important for the process of forming the goals of the norms of administrative law. It was concluded that the peculiarity of the study, which is devoted to the role of social values in the process of goal-setting of legal norms, is that it covers the period when the legal norm has not yet been adopted, but the subject of norm-making activity is already determined with its goals (given the existing in society's values) and ways of formulation in the sources of law. It was established that if the majority of scientists divide the world of values into legal and extralegal and, accordingly, work within the boundaries of the defined worlds - legal (theory of constitutional, administrative law, etc.) and extralegal (philosophy, sociology, psychology, etc.), then within the scope of research the goal-setting of the norms of administrative law is analyzed during the period when the rule of law has not yet been adopted, but legal processes are already taking place - the subject of goal-setting based on legal awareness and taking into account the scale of existing social and legal principles is determined with the goals of the future norm of administrative law.

Keywords: social values, legal values, law as a social value, norms of administrative law, goal setting of norms of administrative law.